

ELŐFIZETÉSI DÍJ: Postán vagy Pécsenél házhoz küldve: EGÉSZ ÉVRE 5 ft — kr. FÉL ÉVRE 2 „ 50 „ NEGYED ÉVRE 1 „ 25 „ EGYES SZÁM 10 kr. Megjelenik minden szombatán. Helyi számon kaphatók Waidinger Nándor könyvker. (Szechenyi-ut.)

PÉCSI FIGYELŐ.

HIRDETÉSEK ÁRA: Egy öt hasábos betűsor egy-egy megjelenésért 6 kr., 3-szorított 5 kr., 10-szerített 4 kr. fizetendő. Minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj fizetendő. A nyilatkozó 1 példát önnel 10 kr. A hirdetés elől fizetendő.

A felelős szerkesztő lakása: Ó-pósta-utca 16-ik szám. Kéziratok vissza nem küldetnek.

A lap szellemi részét illető közlemények és előfizetések a szerkesztőséghez, hirdetések pedig a kiadóhivatalhoz intézendők. Előfizetheti helyben: a kiadóhivatalban, KÖZSL JÁNOS úrnál a városház épületben, LILL JÁNOS úrnál a budai külvárosban, valamint a vidéken minden postahivatalnál.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: János-utca 8-ik szám.

Trefort és a leánynevelés.

(B. L.) A közoktatási-miniszter egy érdekes körlevelet bocsájtott ki közelebb.

A múlt évben ugyanis elrendelte a miniszter, hogy a tanítóképző-intézetekbe belépni kívánó növendékeknek a felvételi vizsgálat alkalmával készült írásbeli gyakorlatokat az illető hatóságok hozzá terjeszték fel. Ez évben 70 iskolából mintegy 200 leány-növendék írásbeli dolgozatát terjesztették fel, ami felől most nyilatkozik a miniszter egy kör-leiratban.

Ez a leirat elsomorítottan mondja, hogy a felső nép- és polgári iskolákból kikérült leányok mily hátra vannak a magyar nyelv ismeretében. Még a kintinőknek és jelesnek talált dolgozatok is hemzsegnék a helyesírás hibáktól, s a feltűnően gyenge irály és fogalmazás szerfelett gyermekek gondolkodásmódjáról és kezdetleges értelmi fejlettségéről tanuskodik. Szóval: ez iskolák kiválóbb növendékei nyolcz év alatt még helyesen és szépen írni sem tanulnak meg.

Ez a vejele a miniszteri leiratnak, mely, mint látjuk, elég sújtó az illető iskolákra, annál is inkább, mert a leirat azt mondja ki, hogy ezekért az állapotokért „egyes-egyedül az illető iskolákat lehet felelőssé tenni.”

Örülünk rajta, hogy, ha kissé később is, végre a közoktatási miniszteriumban is észrevették leány-nevelésünk e hiányait. Örülünk rajta, mert a bajok felismerése, bevállása az első lépés az orvoslás felé. De egyuttal mindjárt kifejezést adunk annak az óhajnak is, vajha ez az orvoslás oly radikális lenne, ami, kerülve a félrendszabályt, kísérletezést, gyökerestől irtaná ki a közoktatásügyünk e betegségeinek alapokat.

Feltűnőn igaz van ugyanis a miniszteri leiratnak, mikor ily dolgokért az illető iskolákat teszi felelőssé. De mikor ezt elismerjük, önmagától merül fel ez a másik kérdés: mi ismét annak az oka, hogy ezek az iskolák ilyenek? Mert az nyilvánvaló, hogy ha az országban szanaszét levő, egymással sem igazgatási, sem egyéni kapcsolatban nem levő nagyszámu is-

kolánál ugyanazokat a szomorú tényeket konstatáljuk: e tények indító okait is egy és ugyanazon körülményben kell keresnünk. S ezzel a mindentit ugyanazon bajt okozó körülménnyel kell a közoktatási kormányzat tisztába jönnie, ha helyes utra akarja terelni a felsőbb leányiskolák tanítási módját.

Azt lehetetlen még csak feltételezni is, hogy mindenütt az egyénekben volna a hiba. Hogy az egész ország ugyanolyan intézeteinek valamennyi tanítója egyforma lelkiismeretlenséggel, egyenlő helyteleniséggel, ugyanazzal a hibás eljárással tanítana, az feltevének is képtelenség. Hangsúlyozzuk ezt, mert ennek alapján akarjuk jelteni, hogy a miniszteri rendelet által konstatált elsomorító viszonyokat az egyénekre vonatkozó semmiféle rendelettel, ellenőrzési szigorral, vagy éppen fenytéssel megjavítani nem lehet.

Minden jel arra mutat, hogy a legfőbb hiba a rendszerben van. S ha fontolóra vesszük a kérdéses iskolákban a most érvényben levő tantervet, ez a vélemény csak megerősítést nyer.

A felsőbb leányiskolák tanterve ugyanis a legtávolabiról sem egyezik meg az élet gyakorlati céljával, a mennyiben a középiskoláknak való tudományos előkészítést nyújtó irja elő, a művelt polgári élet által igényelt gyakorlati ismeretek helyett. Hogy többet ne mondjunk, éppen a magyar nyelvet illetően a tanterv a költészetet és irodalom magas régióiban kalandozik. Követel: magyar és német verstant, tudományos értekezéseket, drámai kompozíciókat, szóval egy irodalmi képzettségű embernek való sok mindenféleséget. S a mai iskolák vezetőinek nincs más választás, mint mindezeket a fűzfavesszőkön végig nyargalásni, természetesen felületesen, mert ezt előljárók, mint tantervszerűt, követelik; mulasztás, ha nem teszik. Csoda e aztán, ha ennyi felesleges, hasznatlan tudományoskodás között nem jut idejük arra, — ami pedig osztatlan gondot, mély alaposágot, lassu haladást igényel, — hogy megtanítsák növendékeiket helyes-

írásra, ügyes fogalmazásra, nyelvünk öntudatos használatára?

Ebben van az a alap-ok, amiből a miniszter által konstatált elsomorító tények szükségszerűleg s elkerülhetlenül előállnak. S amikor mi csak üdvözölhetjük a közoktatásügyi minisztert már a baj kimondásáért is, szerfelett örvendénénk, ha Trefort egy nagy, nemes elhatározással keresztil vonná az iskolák mostani, helytelen tantervét, s kitépve a bajok gyökerét, utat csinálna egy egészségesebb fejlődésnek — a művelt polgári élet gyakorlati követelményeinek megfelelőbb tanterv életbeléptetése által.

Csak így szűnhetnek meg azok a ferdeségek, amiket leánynevelésünkben lépten-nyomon tapasztalunk. Vagy nem látjuk-e az életben mindenütt, hogy a leányneveléssel foglalkozó felsőbb intézetekből kikérült nők mindennek előbb hódolnak, mindenben inkább otthonosnak, mint női hivatásukban? Idegen nyelvek, pipertárgyak készítése, zene, festészet, magasabb számtudományok, el nem szám-lálható elméleti dolgok foglalják el a leánynevelésre fordított idő legnagyobb részét. S az így képezett leányokban az élet, a társadalom nyer illuzióknak, nagyzásnak, fényűzésnek élő tudákos nőket, de keveset olyat, aki, mint asszony, mint feleség, mint anya, hiven, lelkiismeretesen tudná és akarná teljesíteni kötelességét. Nem kívánunk mi visszatérni a multhoz, amidőn csupán a főzőkánál írta körül a nő hivatását; de annyit megkívánunk, hogy leányainkat ne neveljük az ábrándoknak, az elméletnek, hanem az életnek, saját női hivatásuknak. És ezt, ismételjük, csak a rendszer teljes megváltoztatásával lehet elérni; mert az élet gyakorlati követelményeinek meg nem felelő rendszer keretében a legképzettebb, legügybuzgóbb és leglelkismeretesebb tanítók sem nevelhetnek az életnek.

Ily orvoslási módot ajánlunk ismétlenül is mindazok figyelmébe, kik szívükön hordják leánynevelésünk ügyét s megszüntetni akarják a mostani visszáis állapotokat.

— Ugy hát csak vedd el te. Nekem elvem, hogy özyveket nem veszek el.
— De Jenő — kiálta fel Artur s felugrott a pamlagról. — Ezt mernéd tenni? Visszautasítanád őt, a kiért három év előtt —

— Öngyilkos akartam lenni? — Igen — Oh hisz nagyon szerettem. Csak a mindenható Isten tudja mennyit szenvedtem érte; de lásd kedves nagybátyám, az ember nem hiába tlti el a legkétségbejöttök kinokát, van haszna az ilyen gyötrelmeknek. Jón idő s úgy kijózanodunk, hogy magunk is csodálkozunk rajta.

— S szégyenben akarsz hagyni?
— En semmit se akarok!
— De mit szólnak most Helének?
— Mondj a mit akarsz. Én lemondtam róla, még pedig örökre!
— De hisz én tegnap megkértem —
— Ugy vedd el.
— Én vegyem el? én? Hisz számodra kértem meg.
— No ez ugyancsak czíra! Habaha!
— Meg akartalak lepni vele, azt hittem, a legboldogabbá teszed vele.

— Nos hát családát, mond meg Helének, hogy tévedtél, hogy tulajdonképp magadnak, vagy másnak, akárkinék szántad a ő kezét, csak nekem nem. Így, így kedves Artur én már nem kérek belőle. Artur csak bámult s reámereszté szemét öcsésére. Azt hitte csak tréfál s nem merte hinn azt, a mit ez hidegen, gúnyosan mond neki.

— Nem tágitok — szól azután s ujra leült Jenő mellé. — Neked ez az áldozatot meg kell hoznod, annál is inkább, mert családi érdekeink is kívánják e házasságot!

— Igen? No már most még kevésbé adom rá a fejemet. Nem és nem! Helén sokkal szívtelenebbül bánt velem, sokkal kegyetlenebb volt, semhogy szívem még valamikor felhevüljön tudna érte. Oh nem felejtettem el azt a rideg mosolyt, mely-

Biztosítsuk vagyonunkat.

Minden agrikultúr állammal bázard játékot úz a természet. Egy hideg fuvalat, egy égett napsugár, egy hosszantartó hőség és csak egy közepeszerű fergeteg, tönkretesz a munkás kezek felvéne működését.

Az ország déli rónáit nem egyszer teszi tönkre a vízár, északi földjét a különféle elemi csapás.

S a lekaszált termés, vagy az asztagokba hordott csomók is, nem-e a természet szépségeit rettegik?

S van-e menekvés, van-e kitérés, van-e mód, van-e eszköz a természet szépségei ellen?

Az imádkozás, a processzió, jó azoknak a kik hisznek. A baranzugások nem osztják szét a felhőt, a fohászokodások nem gátolják meg a jégesőt. A konzervatívok lelke megnyugvást nyer ugyan a szent bibliában, de a villámok és égődörög nem hallgat el ám mindjárt az ő könyörgésekre sem.

S ha egyik esztendőben tönkre megy a föld termése, mi lesz a jövő esztendőben? Hát semmi; mi lenne más, mint licitáció.

És muszáj ennek így lenni? A legnagyobb hibája a földművelő népnek, hogy gondolkodásának nincsenek számai, melyek előre vetődjenek. Sokak beelégzenek annyival, ha az esztendőben több nem is terem, mint a mennyi az éle lemre és vetőmagra elég. S ha véletlenül az anyaföld bőven jutalmazta meg munkáját, a fölösleg elfogy az első tiz mulatásáig — mert hisz marad tavaszra vetőmaggal.

S mi történik akkor, ha ez az elfogyasztott fölösleg után megmaradt szűkség és a jövő esztendőben kivész a földből. Honnan vesszünk vetőmagot, ha azt a véletlen fölösleget eladtuk, elmulattuk, vagy mára elkötöttük. A legközelebbi télén már beáll a szűkség, a mit úgy hívunk, hogy „ínség.” Fajdalmas nyűszörgést hallunk az ország több vidékéről. Oh de segélykérők is vegyülnek bele ebbe a nyűszörgésbe.

Rosszul esik látnunk a kisbirtokos osztály vergődését.

S mi a búne a mi földbirtokosainknak, hogy nem veszik fontolóra a jövő esztendő ségeit? Nem biztosítják magukat eléggé a jelenben a jövő kedvéért — nem biztosítják magukat kellőképen a jövő eszélei ellen.

S különös indolenciát tapasztalunk a vagyonbiztosítás tekintetében is.

Más államanak nincs egy talpalatnyi termőföldje is, a mely az esetleges elemi csapás ellen biztosítva ne volna. Pedig vajmi kevés olyan állam van a világon, mint a melyen mi vagyunk, a hol kizárólag mezőgazdaság a létető ereje az ország sorsának; más államban ha nem terem

lyel reám ezekt a mikor ezeltt három évvel szerencsés kivánataimat nagy vidáman elmondtam s amellet féltém, hogy szívem minden pillanatban megszakad a fájdalomtól. Nem szeretem már s nem is bírom többé szeretni. Ezzel vége!

— S rajtam, családomban akard száradni hagyni a szégyent, hogy mi ketten ezt a lovatlanlanságot elkövettük e védtelen nő ellen? A Szalánczy nevet így szennyezték be? Azt fogja mondani a világ, hogy nagybátya és öcs összefogózkodtak, hogy nemtelen bosszút álljanak egy szép asszonyon! Hah! — ezt nem tlttüm. Én az özyvegek és árva védője, ily folt a nevünkön! Még nem késő!
— Kiváncsi vagyok. Mit tészz?
— Mit? Azt majd meglátod!

II.
Helén grófné még az nap este tisztába jött azzal, hogy Arthur és Jenő nem épen diestleges módon megtreftáltak s megbántódva hagyta el a Szalánczy-kastélyt.

Annál jobban csodálkozott, midőn másnap Arthur ott találta a nyaralója verandáján. A báró teljesen megváltozva jelent meg. A fodrász és borbély egész dandyvé változta át.

— Un az báró? — kérde Helén csodálkozva, s közelebb lépett vendégéhez.
— Ezer bocsanant grófné — rebegé Arthur. Aztán megcsókolta a szép asszony kezét.

— Min töprenkedik itt? Ön oly zavart. Megleptem talán?
— Ellenkezőleg, vártam önre. De ön, ön legkevésbé se várt tudom.

Helén összevonta az akit s arczát gyöngéd pir lepte el. Aztán kényserlitt mosolylyal vett oda:

— Valóban ennyire átalakulva van. Arthur újabb zavar fogta el. Akarata ellenére is mentegéni kezdte magát.

— Tudom, nem is hitte volna, hogy a tegnapi kellemetlenség után ily vakmerő

buza, hát azért még nincs inség — van a népnek más keresetforrása, kényeret nyújt a jól kifejtett ipar — de azért azt a magot, a melyet a földbe vetett el veszni nem enged, biztosító intézeteknél keresi a garanzáciát, az ő földbe vetett tőkéje erejéig.

Minden üzletben, minden vállalatban csak egy hatalom van: a tőke. Ha a tőke fog, megszűnik a kilátás. Ezért jó lesz a mi földművelőinknek is tudomást venni, hogy a tőkét gondokkal őrizték; biztosítsák a biztosító vállalatokat, a földbe vetett tőkéiket, mert ha azt csak egyszer is elmulasztják, annak az indolenciának kiszámíthatlan következményei lehetnek.

Mert hisz azért a csekély összegért, a mit a biztosító az intézetnek fizet, milyen kellemes megnyugvást érez? Mi az a csekély díj az esetleges kárhoz képest!

Bárha minden gazda, bárha minden földművelő megértene szavunkat.

Egész városokat, egész falvakat emészt föl a pusztító tűz dühöngése a földművelők házaik lakói. Pedig a vörös kakas ellen is mily szépen megvédehető a vagyonunkat.

Nem kellene senkinek sem könyörtelenre szorolni, nem kellene „az égettek számára” házról-házra járnunk koldulni — a biztosító intézeti becsületes fölbecslésre a kárt és az intézet új tétő rakatna a csupasz falak tetejére — csak nem szabad sajnálni a biztosításért járó pár czárokat.

Bárha minden gazda, bárha minden földművelő megértene szavunkat!

Magyar borvizek.

Az egész világ fölött a tőkének hatalma uralkodik hatalma ennek a nemzetközi aranybörzsnak, minek a látására tédert hajt a „büszke nép”, a társadalom meg a politika.

Nemzetközi hatalom csak egy van. Császárszövetségeket is azt össze. Ez a hatalom: a tőke, mely a legesekelyebb részével is inponál; kisértebe ejti a legjobb erkölcsöket.

Leginkább szembe mer vele nézni a becsület és hazafiság. Kisértebe a barikád ellen legtübbször eredménytelen vívunk.

A szegényebb országokban mint idegen is ő a legnagyobbúr. Diktálja a politikát, bizik a nemzetgazdaság rovására, s mikor már kolosszussá vált elpusztíthatlanná lesz.

Az idegen tőke befogadása nem jár veszélylyel ott, ahol a befektetés nemcsak újat, jót és czélszerűt terem, hanem a nyers tőke jövedelmeknek legnagyobb részét is maga a nemzet élvezi.

De az az idegen tőke, mely csupán a nemzeti vagyon kiaknázására, kiszípolozására tolokodik be egy országba, s a nemzet kishitűsége és kislelkűsége vagy

lehetek. Csodálkozása nem is készlet csodálkozásra és nem lep meg az, hogy őt meglepte eljövetelem.

— Már elfeledtem! — mondá Helén büszkén felemelve fejét. — Hagyjuk ezt. Ön vendégem s azért a kellemetlen tárgyakat eljuttuk... Foglaljon helyet... Így... És most megengedi báró, hogy reggelizzem, itt a szabadban, lomb és virág között. Tekintse szalonomnak a verandát. Mint a madár oly édesen csevegett; Arthur perceként mindjobban neki batorodott.

— A hol ön van grófné, ott van a szalon.

— Ej lám, e bók hizelgő. S tudja miért? Látom, hogy már nem tekint szőnyegeteknek. Hisz az imént ugyancsak megszéppent a mikor megjelentem. De miért változott meg ily különösen?

— Grófné nem tekint többé vendégének? — kérde Arthur s felkelni akart.
— Hát ez a kérdés is kellemetlen? — Kiálta Helén s fehér fogai megcsillantak, amint utána felkaczagott. — No lassu már is a helyzet ura.

A báró diadala reményében mosolygott. A helyzet ura! Baracsak igazán annak mondhatta volna magát.

— Miért akar kiváncsivá tenni? — faggatá most már a szép asszony.
— Kiváncsivá teszem! Csupán kiváncsivá?

— Ártatlan érzet? És talán nem is indiskréte. Vagy tán öszzetűgés az átalakulás mai látogatásával?

— Ah grófné!
— Érttem. Ez is kellemetlen tárgy... Hagyjuk!

— Ellenkezőleg — a legkellemesebb — De hát szőljön.

A kedves percz így volt. Arthur ugy érezte, hogy most le kellene térdelnie, megragadni azokat a hóhéber, rózsaszín körml ujjakat s forró csókot rájuk helve elmondania a mi szívét zaklatja. De félt

TÁRCZA.

Pünkösdkor.

Oh mégis csak szép a világ,
Piros pünkösdkor legkivált;
Virágban úszik a természet,
Oh mégis csak szép ez élet.

Lezárnak minden súlyos terhet,
Felejtünk minden bűt, kovarrét,
Míg sugar csókol, szél fújál,
Lelkünkben zsong egy égi dal!

Madár szerelmet zeng az ágon,
Dal, ének járja a világon,
Pünkösöd tündére megjelen
Piros rózsákkal kezében.

Erdőre, zöld mezőre, kertre
Büvös virágít szőja szerte,
S a hol jár a tündér-leány,
Fény, mámor támad nyomdokán.

Leány és ifju zöld ligetben
Merengve állnak édes ketten,
Az ifju boldogan mosolygva
Rózsákat nyújt át friss csokorba.

A merre a szem szétekint,
Virág virul, fa lombja int,
A világ csupa pomsz, fény
Piros pünkösödnek ünnepe.

Somsloh Sándor.

A kérés.

(Novelette.)
Írta: Prém József.

I.

A Szalánczyék kastélyában emberemlékezet óta nem volt olyan titokteljes sürgős-forgás, mint ama nevezetes napon, a mikor Jenő báró hírtelen hazaérkezett. Három esztendeig volt távol, utazott,

királynő is említtetik. A Habsburg-Lotharingeni család ősanja ugyanis sosem vietele a császári méltóságot, hanem csupán felesége volt a császárnak. Hivatalosan, diplomáciai okmányokban nem is nevezik királynőnek, hanem mint Császárné, hanem mint Magyarország és társországainak királya, Ausztria főhercege Csehország királya, stb. Midőn tehát Mária-Teréziáról elismereik, hogy magyar királynő is volt, ez korántsem a magyar államiság respektálása okából történik, sőt ellenkezőleg, hogy ez ne kelljen tenniük, legelőbb hivatalos címzet alaja rendelik egy másik címnek, mely, mint feleségét, megillette ugyan, de mint uralkodót, nem. Egyszóval: a hadsereg-parancsban egész világosan az a tendencia jut kifejezésre, hogy a hadsereghez a magyar királynak semmi köze.

A bécsi mérnök és építész-egylet ezidei tudományos érdeklődésének első állomásai városunkat szelme ki, a hol is a 16-án este 1/8 órakor a bécsi városnall Kirstein Ágost mérnök és a pályaudvarban Kirstein Ágost mérnök és a székes-egyházi építkezés vezetője, valamint ennek kollegái, a város képviselőitől pedig Nendvich Sándor városi főmérnök által fogadtattak. Szállásukon történt elhelyezkedésük után a „Vadember“ szállodába szettek, hol őket terített asztal és közös vacsora várta, melyre a város polgármestere, a városi építészeti szakbizottság elnöke, a városi főmérnök és a kir. állam-építészeti hivatal főnöke is hivatalosan voltak. Vacsora alatt jó németjeink kedélyességüknek, melyet a vendéglős által kiszolgált jóménőségű magyar bor még inkább feltűzött, igen sok tanujelét adtak s így az elejétől végig a legvibább hangulatban folyt le. Első felkészítőt mondotta Kirstein, ki érkezéséről előre értesítve nem — eltérve saját, egy kollegái nevében a vendégeket; ezután Jilly Alajos városi tanácsos kijelentvén, hogy Aidinger polgármesterrel megbízottak sajnálkozásának adatai kifejezték a föltött, hogy el kellett utaznia s jelen nem lehet, de poharat emel a város nevében, melynek vendég-szerető falai örömmel ölelik körül az építészeti tudomány apostolait, mint szívesen látott vendégeket; ezután Stach építészeti tanácsos felkészítőt városunk vendég-szerető népet, Kirstein és kollegáit; Flattich építészeti igazgató felkészítőt dr. Freitagot, mint az egyet orvost; ez viszont az egyet tagjainak egészségére emelt poharat; Blum Gyula a budapesti mérnök és építészegylet nevében köszönti fel a testvéregeket; az ezután következett felkészítők k. t. i. Rosenstingl-é, ki igen eredeti őszinteséggel elmondta, hogy nekünk magyaroknak van egy különös tudományunk, melyet ők annyira irigyenek tőlünk és azt nem nélkülölnék, hanem titkán titkán elszűnt, de hasznalat, azt ők hűen utánozni sohasem lennének képesek; ez a vendég szerető! azon óhajának az kifejezték s arra őrti poharat, hogy sikerüljön neki egyszer néhány magyart Bécsben elcsipni, s ha a mi vendég-szeretőnknek rajta nem is hajthatja végre, de az ő „Gemüthlichkeit“ jük egész önzővel fogja elárastani. Föltűtte érdekes volt Bode építész igazgató felkészítője is, ki igen élkénen esztelte azon időpontot, mikor hazánkban még vasut nem volt s ő neki jutott a szerencse Budapesten 25 rakasz vasuti tervező atvágalmi s az első államvasut vonalának megállapításánál közreműködni; s midőn bantalan az kifejezték a föltött, hogy magyarország rövid 20 év alatt létesített oly halozatot, melyet ők sok évtizeden által tudtak oly nehezen összerakítani — a magyar mérnökökre őrti poharat, kik ezt létesítették. — A végülökön éjfélt után 1 órakor ért véget. Másnap reggel vendégeink egyrésze a Zsolnay gyárba s onnan a székes-egyházba, másik része egyenesen a székes-egyházba ment s midőn annak részlete megismerésére befejezték, püspök úr O Excentiaia által baratságos és izletes villas reggelivel vendéglétek meg; míg 11 órakor a vasuti induloztak gyűltek össze, hová az esti lakoma alkalmával is jelen volt pécsiék, mint hazigazdák által elkísértették s midőn tőlük érzékeny búcsút véve s a vendég-szerető megköszönve Szerajevé-fel vezető útjokra elindultak, kisérők lelkes élkjenkialtái között, de nehéz szívvel távoztak városunkból.

Tűz. Maegesen a múlt kedden, ép mikor a püspök a templomba bevonult, hogy a bérnalmas kiosztást megkezdje, a község felső végén egy ház kigyulladt, mely a szél által tovább gerjesztve rövid negyedóra alatt 5 házat hányszórt el. Kezdetben a tűzest némileg megzavarni látszott az egész ünnepelet, de a tűz gyors lokalizáltván, a hívők nyugodtan ismét visszatértek a templomba. Állítólag a tűz vándorzigányok gyújtása folytán keletkezett.

Halálózás. Udvardy János vasárosomból plébános a hó 12-én éjfélt éltének 62-ik évében elhunyt. Már 3 év óta betegeskedett, migsem szombaton befejezte szenvedése életét. Benne az egyházmegye egyik érdemes tagját veszté el. Egész élete buzgó vallásosságban, abban — való élméyében, zajtalan s visszavonult gazdálkodásban tölté el, mi közben azonban nem feledkezett meg a jótékonyág gyakorlásáról sem. Temetése hétfőn délelőtt ment végre.

Szülőgyermelvási előadást tart Dezdő Miklós szülőestől vándortanárunk a hó 22-én — tehát a pünkösdi ünnepek után — kedden délután 3 órakor a pécsi szülőestők és vándor-őrlek számára. Az előadás a szülőestők egyesületének a szövegétől való

népiskola kertjében berendezett kísérleti telepen tartatik meg. Főhívjuk rá az érdeklődők figyelmét.

Új betegség. A pécsi honvédsorban a betegségeknek egy új nem mutatkozott, mely Magyarország mindössze másfél év óta ismeretes. A betegség abban nyilvánul, hogy a nyak hátra görbül, megmered s pár nap alatt kiszerve a beteg. A satoriborban többen haltak már meg e bajban. A legszigorúbb vizsgálat rendel-tett el s a szükséges intézkedések meg-tették.

„Emléklap.” A pécsi hírlapírók által szerkesztendő s kiadandó „Emléklap” a június hó 3-iki nagy néptünnepélyre igen csinos kiállításban és gazdag tartalommal fog megjelenni. A díszes címlapot Kaldewey Kelemen tehetséges művész fogja készíteni. Az érdeklődés általános. A dolgozatokat nagy mennyiségben küldözik s hogy mentől tartalmasabb leyen a füzet, ez uton is fölszólítjuk mindazokat, kik hivatást éreznek magukban a mű gazdagítására, legyenek szívesek egyetmást s szerkesztőségnek beküldeni.

Kiadó szöbák! A kik a néptünnepély alkalmával városunkba érkező idegeneknek őrreszobákat adhatnak; legyenek szívesek Tomanek Károly vendéglős, tüzöltő szivattyu parancsnokhoz fordulni s nála bejelenteni, hogy hol a lakás, hány szoba kiadó s mit a szoba ára? (Pécs, sörház-utca, Scholtz áttelében.)

A senki földje. Ott hever parlagon az egerághi határban. Az egerághiaválasztottak ezeltölt 18 évvel egy tanítót, de adtak neki, a többek között, egy darab rossz földet. A föld rossz volt, mert azeltölt 34 éven keresztül soha trágyát nem kapott. Ugyanez alkalommal, a főbíró jelenlétében, lemondtak a tanító földjének ingyen megmunkálásáról. A főbíró munkaváltással 30 forintot hozott javaslata, de de az egerághiak mindjárt áttáltak, hogy ez sok, nagyon sok. A főbíró leszállt 20 frtra, de persze ez is sok volt, úgy, hogy végre megállapodtak 10 frtban. Hol van az ember, aki 10 frtban egy nagy vedetket hozza még mellékföldeket, rét, meg tudjon munkáltatni? A tanító hát kénytelen volt földjét feléből kiadni s így a feltételnessel megelégedni. De esendes, igazhívő keresztény létre csak bizott a jövőbe, s azt mondta: rossz a föld? majd a munkádj? No majd jó lesz a föld, majd több lesz a munkádj, ha megismernek az egerághiak. Megismerték, megismerték. Való igaz. Ekkor aztán előállott a tanító egy szép kérvényvel és kopogtatott a képviselő-testület szívére, vajjon elég lágy volna-e már arra, hogy azt a bizonyos 10 frtot legalább 30 frtra emeljék, mint kezdetben a főbíró s proponálta? A pénzt ugyan nem emelték fel, de felemelték őrta-ellenző hangjukat a kérvényező bátorsága ellen. No igaz is. Hiszen valóságos merénylő az, mikor egy szegény néptünné azzatosan kérni bátorodik, egy kis jószágot egy olyan nagylelkű községtől mint Egerágh. De a tanító szelid mint a galamb, szépen zsebredgatta a kérvényét és nagyon sokat élmékedett a mezők lilomairól, melyek az ég kegyelméből öltözökdnek, tapálkozának és nem kénytelenek folyamóvánt benyújtani Egerágh képviselő-testületéhez. Megint elteit egy pár esztendő. Azt gondolta a tanító, ha már pénz nem adnak, talán egy őt fát a hatalmas községi erdőből, melyet az Isten olyan szépen megővesztett, nem sajnálnak tőle! (Mert jó ám az, ha a tanító gyermekeinek is van meleg szobája.) De nem adtak neki fát, mint mondani szokás, még egy fopisz kálóra sem. E közben a természet törvénye kezdte magát megbosszulni. A föld, melytől minden évben elvették a termést anélkül hogy tapálták volna, kezdett elhívnyulni. Neki fohászokodott harmadszor is Körtörb Janos tanító és most már csupán arra kérte a községet, hogy vinne minden gazda egy kocsi trágyát arra a rossz, elhanyagolt, kihasznot földre, hogy megjavítsa, egy kis hasznot hajtva. Volt gyűlés, zűgölódás, láma. De az igazsághoz híven meg kell jegyeznünk, hogy a legtöbb szívesen teljesített volna a kérelmet, de a hangadó polgártársak ezeket is lebeszéltek jó szándékukról. És voltak szívesek a kérelmezőt gorombaságokkal illetni, a ki már most nem fog többé kérni, mert földjét, miután már feléből sem váltalta el senki, kénytelen volt a nagylelkű községnek visszaadni. Ha ez a föld, nyájas olvasó, a „senki földje.” És éppen azaz az emberrel bannak ily szűkebliben az egerághiak, aki mint tanító, mint kántor és mint ember az egész község és általában mindazok teljes becsültését vivta ki, akik csak megismerték! A ki, mint a megye községének nagy része előtt ismeretes, első volt, a ki a rózsanyesztést nagyban kultiválta; a ki az egerághiak kicsiny virágait anyai szeretettel ápolja, fejlesztí, neveli az iskolában! Aki büszkesége a tanítók karnak! Elyne Egerághiak, nem szegénylenek magokat? Egyébiránt úgy tudjuk, hogy a föld gazdátlan állapot hivatalosan felterjesztést az adófelgyöléséhez, honnét a közigazgatási bizottsághoz tettelet az megvizsgálás czéljából. Felhívjuk az illetékes körök figyelmét a tanítói javapalmazás ezen nyilt sebének orvoslására.

Vesztett macska. Anyit beszélnek s annyit írnak már a lapok a veszett ebekről, hogy ettől-e vagy más eddig ismeretlen körülményűtől meg a macskáik is kezdenek megveszni. Herendről írják nekünk, hogy ott egy macska megvesztett s három kis gyermeket mart meg. A legkisebb 3 éves volt, a kin már néhány óra múlva mutatkoztak a vesztésű tünetei.

Uzoda-megnyitás. Beállottak a meleg napok, itz az ideje a fűrdözésnek. Hóllói a balokányi uzoda bérője elkerkeztek vélvén az időt, holnap, azaz vasárnap, piros pünkösöd napján nyitja meg az uzodát.

A négyet majlisa. A helybeli jótékony négyet vasárnap tartotta a Tetyén az idej majlisa. Elég szép számu s igen valasztékos közönség volt jelen. A kedélyhangulat derült s vidám volt. A jótékony hölgyek erősen buzgólkodtak a jövedelem gyarapításán. A bevétel volt 652 frt 29 kr., kiadás 305 frt 45 kr., — maradt tiszta jövedelem 346 frt 84 kr. — ez elég szép.

Zene a nagyközönségnek. A katonazenekar a héten kezdette meg a sétatéri és korzó-zenét s ezúttal minden héten szerdán a sétatéren s pénteken a Széchenyi-téren lesz zene és pedig 6 órától 7 óráig.

Öngyilkos színész. Szántai Mészáros Kálmán lett éle alkalmával vörösunkban egy drámai szende, a kit Mészáros Ilkának hívtak, ez a művésznő követt el a múlt tavokban öngyilkosságot Budapesten. Marólított egy ivott s mert a mérég nem hatott elég gyorsan, úterit is fölvágták. Sok vért vesztett már, midőn észrevették. A Rókusvárosi háza szállították, hol pár napi szenvedés után kiadta lelkét.

A nagyarsányi lelkesbeiktatás. A f. h. 6-ikán Iványos Soma lelkesnek a nagyarsányi ev. ref. egyházban a felső baranyai egyhm. esperesének szép és megható beszéde kíséretében történt beiktatásával, valahára erre az elzültött egyházra is jobb jövő reménye dereng. Megyészerte ismeretes, hogy mint küzdött az egyházközönség a könnyelműség s a személyeskedés okozta vizsalyok minden átkával; széles körben ismeretes, hogy a hűlen safsárgó mily őrias terheket rakott fel annak vállaira. Bevitettett itt a politika az egyház szentélyébe s az abból támadt meghasonlás hullámainak végesapasa nem csak a politikai községnél zavarta meg az egyetértést, hanem az egyes családok sőt ugyanazon családtagok közt is kerülhetlen hátségeskedést idézett elő. Így vonaglott lassú s község minden elemében haborgoya tűz éven keresztül. Nem esoda hát, ha most midőn egy jobb jövő iránti remény biztatja a népet: őrül! őrül! mert hiszi szívvel s lélekkel, hogy a mit elrontott a múlt, helyrehozza a jövő; megvan róla győződve, hogy a mely kapcsokat széttépték a könnyelmű kezek, azokat Iványos Soma újra ismert érelyes s mégis gyengéd kezeltőjára össze fűzökd, reményli mindenki, hogy ő Krisztus oltárának építészé a munkás kezeket nem politikai kliek szerint fogja csoportosítani, s hogy őzeten büzönsággal míg az egyház terheit fogja hová-tovább könnyíteni, addig őrtes tapintata megfogja találni az utat és módot az ellentétek kiegyenlítéséhez. Nagy és nehéz munkára vállalkozott! Adjon Isten erőt is hozzá! A nagyarsányi nép pedig ne kessék a kívánt támogatást megadni pasztorjának, támogassa őt bizalomserzetteljes ragaszkodás és okos engedelmeséggel! Úgy azon csorbák, miket a közelmúlt kriminálistái ütöttek jó hírnévén, újra kiközösöltökdnek.

Bodó István. A közéletnek ismét egy tevékeny tagja: Bodó István a köz- és váltó-üggyéd, a Majláth-család uradalmi ügyésze, városi bizottsági tag, iskolaszéki tag hunyt el hétfőn reggel váratlanul. A boldogult 62 éves volt, 1826 ban született, résztvett az 1848 őr szabadságharcban, mely után a közpályára lépett s előbb mint telebíró, később mint törvénykezési bíró működött. Mintegy 14 évvel ez előtt lekészött törvénykezési tisztéről s mint ügyvéd szerepelt. Kultúgia volt a jogakademiai államvizsgálatok bizottsági karának. Temetését a „Vallalat” eszközölte. Kedden délután 5 órakor letették hüll tetemei örök nyugalomra nagy részét el mellett. A gyászteremtást Mendik Ágoston apát-plébános végezte. A temetésen jelen volt a katonazenekar is. Az ügyvédi kamara határozata értelmében a boldogult irodáját Szauter Gyula veszi át mint gondnok; a leltározást Egy József ügyvéd végezi.

Jegyzők gyűlése. A baranyamegyei körjegyzők egylete csütörtökön délelőtt tartotta évi rendes közgyűlést a megyeház nagyertermében. A jegyző szigorúbizottságra bevalasztott Koharics József, Szécsen Károly, póttag: Gombárovics Mihály. Olvasott a számadás, mely jó rendben találtván, fölvártott megadottát a föl-montvény. Pénztáratott a jegyzők országos árveházának eszméje. A közgyűlés pártolja az eszmét s el is határozta, hogy a nemes czélla adakozói fog. A pénzt azonban nem küldi fel a központba, hanem itthon kezeli, mindössze csak bejelent. Koharics József elnök leközd, biztársával közöndet mondva az eddigi biztársaimat. Következett a tisztikar újjaalakítása. Koharics József újra megvalasztott egyhangulag elnök; alelnöké valasztattak: Gombárovics Mihály, Podgoréacs Sándor; jegyzökké: Fölker József, Sebestény Ádám s Verner; pénztárnok: Freitag Gyula. Valasztmányi tagok lettek: Fischer Lajos, Czupy Ede, Pákok Béla, Szabó Gyula, Szécsen Károly, Gyenes János, Németh Alajos, Proksch Arthur, Marschal József, Neumayer Miklós, Klom pauner Antal, Pritz József, Szita Sándor. Koharics József buzdított beszéddel intézett a jelenvoltakhoz, serkentve őket az egyleti élet fejlesztésére s nagyobb érdeklődés fölkeltésére. Délben a „Vadember”-nél társas ebéd volt. Szécsen felkészítötte Koharics elnököt s a tisztikart. Koharics Szécsen emelte poharát s a pécs hírlapírókra, kik éber figyelemmel kísérik a jegyzők működését s jóakarattal viseltetnek irányukban. A jelenvolt hírlapírók közül Feiler Mihály valasztott s melegen üdvözölté a körjegyzöket.

Megeyi régiségek. Bartosságy Imre a megye főjegye ője egy dícséretre méltó megeyi megalapításban buzgólkodik. A megeyi megalapításkincseket, régiségeket s öszedeközöket az enyészettől megmen-teni s rendezőjüve Pécssett az utókornak tartani. A jegyzők csütörtöki közgyűlése után kérelmet intézett a jelenvoltakhoz, hogy lennének szívesek a környéktől talált múnkincseket, régiségeket, bármennyel lelelt a helyi körülmények leírásával cím-re beküldeni. Nagyon helyes! Dícséretre méltó törekvés. Kívánatos lenne, ha a megye községei támogatnák a szép czél megvalósításában Bartossághot.

Színészet. Két érdekes jutalomjáték volt a héten; Follinus Aurel és Laczkó Aranka jutalomjátéka.

Follinus jutalmával hétfőn a „P a p a felesége” című nagy bohóság került színpadra, melyet maga a jutalmazott fordított francia eredetiből. A közönség szorongásig megtöltötte az arénát, a zenekarban is őrtek nézők, ide oda székeket tettek be, a karzat rogyásig megett. Ilyen anyagi siker Pécssett már rég nem aratot színész. Fényes jele, hogy a közönség Follinuszt nagyon szereti, ki ez este ismét csak arról gyözött meg bennünket, hogy nagy tehetség. Egyébként valamennyi szereplő dícséretesen megállta helyét.

Csütörtökön a „Lowodi árva” került színpadra Laczkó Aranka jutalmával. Laczkó a czimserében igen jó volt; mindössze a rekedtség volt le valamieséket drámai kitérésének sikeréből. Somogyi a lordot pompásan játszotta. A nyers természetét, a kedélytelen mogorva férfit híven festette. Igen jó volt: Somogyiné, Závadosky Teréz. A jutalmazott egy igen díszes koszorút kapott.

Csarnok. A nő. (Polytatis.)

Troja vivasokor elostenek a hősök jvai: Proteilaus, Palamedes, Achilles, Antilichus stb., kik Agamemnonnal Helenéért küzdve a becsültet tusájt vívták és a dícsőségés küzdelemmel Görögország fényét és becsültét emelték, mint akik Helena elrablásából az egész országra kiható lovagiaság kérdést csináltak, mely kérdést karddal oldtak meg, — s Clytemnestra mitem töröve hazája fényével, gyilkot ragad, hogy megölje a férjét megrabolja e hősben hazáját! — Sajátságos! A nőnek egyik jellemző tulajdona, ismervé hogy szeretnek oly férj nevével dícsékdni, aki bámulatit, bálványoztatik. Ez igen termé-szes. A férj nevének fénye, dícsőségés viszalató erővel bír a nőre is, mint aki e nevet viseli s aki ép úgy ostozik a férj dícsőségével, mint galgáztat! A férj fölemléssel magával a nőt s magával ragadja bukásában! Van eset, hogy a nő nem szereti férjét még ünnepeletében sem; de az már ritkább eset, hogy a nő ne rendelkezzen a szép és nemes iránt anyai érzékekkel, hogy ne tudná csodálni és becsültli férjében a nagyságot. Ez a rendes körülmények közt két ok folyománya. Először, a nőnek a magasztos és nemes iránti fiom, fogékony érzése, kik már alkotásuknál fogva inkább az eszményi irány felé hajolnak; — másodszor — bocsánat öszinteségemért! — a női hüség. Szereti anyai magasztos, anyai ünnepi s a saját erejéből a fokra nem emelkedhetik, ha nem lehet

a szépnek, magasztosnak hősöje, akkor föltűnése vágyánál fogva szívesen stűkerezik a férj dícsőségének fényében. Hogy ezen állításom félre ne értessek, ki kell jelenítenem, miszerint az említett „szép” „magasztos” „nagyszerű” alatt ezen esetben történelmi jelenséggel bíró cselekményeket értemtem korán sem azt, mintha nem emelkedhetnék a leggyeszürűbb nő is a szép ünnepi és magasztos fogalmának fokára. Ellenkezőleg; a női hivatás helyes betöltésére minden nő elérheti azt. Azon nőnek van a legjobb kirne, akinek sommi birc sincs! — mondá a költő, — s a nő az ő magasztos hivatása körében ép oly ünnepi alakká nőheti ki magát, mint egy Caesar a csaták zivatarában.

Különös jelensége a női színek! Clytemnestra ahelyett, hogy férjével fölemlékdnek, — szeretőjével aláslüdyt! A hősök nagy alakjától elfordul s a megvétésre méltó gyáva orgyilkos szereti tudja! Mily lelkülete lehetett e nőnek, hogy ennyire stűlydhetett! Mig bűnös szerelmét tan kazagni képes Görögország romjain, vagy férje eltorzított teteme föltött, addig Coriolán anyai föllözdni kész Rómáért fiát!

Coriolán bérlet hadat vezet Róma falai alá s diadalmasan nyomul egész a cluiti árkokig. Róma remeg; de biziz számtöltöz stűltötte szerelmében: Kívetelek küld, megkerélendő őt, de elutasítatnak.

„Már megriadt, már zúg a kúrt, A zaj magrasna nőt; . . . De im egy gyászos ősz anya Ait a vezér elölt.”

Anyja és neje mentek a táborba, hogy megkerdjé a stűlő, vajjon „Fiamhoz jöttem-e, — fiam vagy-e? — így szól az agg, — vagy Róma ellene?” — Coriolán siet anyja ölelésére; de az anyja nem enged meg, hogy honarólú fiától értesseék. A legzerencsétlenebb anyának valja magát, ki Róma vesztére stűlt fiát. „Ha nem stűlök, ha nincs fiam, Róma most nem remeg; — szabad hazában mint szabad nő haltam volna meg!”

E nevezetes szavak az anyának resz-kedő ajkáról, a szemében rezgő könnyök lesujtak a boszuló Coriolánt. „Anyám! Rómát megmentéd; de fiadot elvezted.” — És a római anyá fölemelve érzi magát, hogy Rómáért föllözdözhatta fiát! Inkább fiát Rómáért, mint Rómát fiáért! Róma fölszabadult, de Coriolán elvérzett a volcsok fegyvere alatt.

Coriolán anyja a történelemnek kétség kívül a legideális s egyszerűs mind legtalányserűbb női jellemalkaj. Keresetlenül azon kérdés merül föl, vajjon miként alkottatták a nő szív? — A természet rendezéiből bajos kimagyarázni. A tendes körülmények közt az anyának legföltötebb kincse a gyermek. Ennél szentebb, magasztos fogalmat, vagy a szeretetnek fenés-ges nemét nem ismeri. Őt szerette boldogított, még érte szenvedve fájtóbb érzés nincs szívében lerakva. A gyermeke, anyjának szívével van öszfolyva, mert szíve által nyert életet! Meghalt érte ha kell a föllözdözze érte mindent; de őt föllözdözni képtelen. S mégis van anyja, ki szívében gyermeke fölé emeli hazáját, mint ideál s ennek nagyságáért fájdalom nélkül, büszke önzetlennel áldozza föl stűltötés s csak akkor boldog és büszke, hogy stűlt, ha hazáját élvérezni látja őt! E nő a történelemnek egy kimagasló alakja, aki a hon szabadságáért fiát elbuktatni törekszik, de azt is úgy, hogy az bukásában rehábbilitáltassék és fölemléssék! Így menté meg Rómát és fia becsültét! Hol van azon bölcseslem, mely az anyai érzelmelet törvények által szabályozza!

Hányféle alakban nyilvánul az anyák jellege s hány ily alakot jegyzett föl a történelem?

Ott a spártai anya. Stűll, hogy házjának föllözdözze méhe gyölöséket! Érti hogy gyermeke, érzi hogy anyja, hisz gyermekének minden érverese szívére megkeresztül, mégis egy köny nélkül bocsátja el magától a csaták zajába, hisz az ő fia a tusák gyermeke, — neki nem a fiu, hanem a hős kell s ha már a tarpei sziklát elkerültte: csak mint gyöztes jöjjön haza, mert neki csak addig van gyermeke, amíg az hős, — azontúl már nem anyja!

Egy spártai nő, midőn elbucsnékd fiától, a paizsra mutatva ezeket mondta: Ezzel, vagy ezen! — Azaz: élve csak akkor jöjj meg, ha gyözöttél! A hős megpihenhet az anyának szívére és az anyja nem siratja meg fiát, ha az mint hős esett el, — mig ellenben tört márt szívébe, mert gyávát stűlt! Gyözve, vagy halva!

Hol azon költői képzelem, mely az anyának ily jellemalkaját meggyözöve erővel képes fosteni, — hol a lángész magas rüpte, mely onni idealizmus elér és hol a léleknek kutató ereje s az értelemnek itélő tevétsége, mely a női sziv ily problemáját megoldja és elbírálja.

Mily bölcs lehetett Spártának nevelői rendezése, amely ily houleányokat nevelt Spártát naggyá, erőssé tette! E nevelői rendezetnek természetesen meg voltak nem humanus és nem méltányos oldalai is, mint pl. a tarpei szikla, a kasztrendzer s egyéb törvényei, vagy maga az államrendzer; de a végeredmény az ut mutaja, hogy nevelői rendezetével hatalmas katonai állam teremtett. Korunk műveltségi fokán bizonyára más eszközöket és módot kerestett volna hasonló czél elérésére.

A nő akkor valik legmagasztosná, a midőn anyának érzi magát. Miutha né is közsőségés leny volna! Az anyai szeretet fölemlé őt! Ez a női szívetet metafizisa. A feleség, aki eddig mintilyen ostátlanul szerette férjét, most keződés tekintet és úgy érzi, hogy stűve megösz

